

ACADEMICA, Revistă de Știință, Cultură și Artă editată de Academia Română, nr. 32/noiembrie 2004 (anul XV, 169) se deschide cu *Înmânarea însemnelor academice Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarh Ecumenic al Constantinopolului*, festivitate care îi oferă prilejul acad. Eugen Simion, președintele Academiei Române, să îi compare pe cei doi mari reprezentanți ai ortodoxiei și catolicismului, Sanctitatea Sa Bartolomeu I și Papa Ioan Paul al II-lea, cu două jumătăți ale unui simbol al lumii creștine ce se reunesc sub cupola Academiei Române (pentru că Papa Ioan Paul al II-lea a fost de asemenea primit ca membru de onoare al Academiei Române în anul 1999).

Prin *Laudatio cu prilejul alegerii ca membru de onoare al Academiei Române* acad. Virgil Cândea evocă personalitatea Sanctității Sale Bartolomeu I, arhiepiscop al Constantinopolului Noua Romă și patriarh ecumenic, „savant teolog” a cărui autoritate în dreptul canonic îi este recunoscută prin titlul de *Doctor honoris causa* conferit de 26 de universități din întreaga lume, dintre care 5 din România. Discursul de recepție (care este totodată și binecuvântare) al Sanctității Sale are ca subiect cultura și civilizația în viziunea Bisericii Ortodoxe, definind societatea creștină drept „cea mai desăvârșită realizare a culturii și civilizației”, guvernată „după legea divină admirabilă care poate reglementa și viața oamenilor, dacă aceștia vor, așa cum conduce, în chip desăvârșit, întregul univers”. În această viziune „știința slujește binele”, „arta exprimă armonia estetică divino-umană”, iar „structurile sociale servesc omului”, în timp ce „eventualele abateri sunt îndreptate în duhul dragostei, care pe toate le vindecă, iar pedepsele vindicative sunt de neconceput” — idealuri de nezdrun-cinat, în ciuda imperfecțiunilor ce însoțesc orice în-făptuire umană.

În paginile revistei mai putem citi cu folos comunicări susținute în cadrul Seminarului Internațional *Penser l'Europe*, organizat de Academia Română împreună cu Fundația Națională pentru Știință și Artă, Ministerul Culturii și Cultelor și Institutul Francez de Relații Internaționale, București, 16–18 septembrie 2004, cât și studii sau luări de cuvânt prezentate la Sesiunea jubiliară cu prilejul împlinirii a 140 de ani de la constituirea Senatului României (18 noiembrie 2004).

Vorbind despre *Europa, creștinătate și islam*, Thierry de Montbrial, membru de onoare al Academiei Române, valorizează conceptele de toleranță și reconciliere, apreciind importanța definirii europenității conform „criteriilor de la Copenhaga”, co-respunzătoare unor categorii universale, cum ar fi drepturile omului, sau unui anumit număr de principii de bază, cum ar fi economia de piață, în contextul unei istorii umane în care politicul și religiosul sunt amestecate.

Pentru T.P.S. Teofan, episcop al Mitropoliei Olteniei, conceptul de „suflet creștin al Europei” concentrează ideea de „identitate deschisă, capabilă să păstreze specificitatea definitorie și, în același timp, să promoveze colaborarea cu alte religii și concepții de viață pentru binele comun european și universal”.

Cu ocazia aniversării a 140 de ani de la înființarea Senatului României, acad. Dan Berindei amintește într-un studiu temeinic începuturile acestei instituții fundamentale pentru modernizarea țării, în timp ce Nicolae Văcăroiu, președintele Senatului României, și Î.P.S. Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, omagiază cu căldură evenimentul. Studiile *Senatul – organism reprezentativ al elitelor politice și culturale românești* (autor Ioan Scurtu), respectiv *Senatul și idealul unității tuturor românilor* (autor Gheorghe Buzatu) întregesc imaginea acestei manifestări de prestigiu.

Aniversării Marii Uniri îi sunt consacrate articolele *Muzica, o componentă sonoră a luptei pentru înfăptuirea statului național unitar* (Vasile Tonescu), *Imnul național al Românilor. Între legendă și adevăr* în care acad. Alexandru Surdu parcurge cu aplomb istoria adoptării a ceea ce a fost *Imnul brașovenilor* (pe versurile scrise de Andrei Mureșanu în 1848), ca Imn Național al românilor după 1990.

Evocarea academicianului Liviu Constantinescu, întemeietorul Observatorului din Surlari, și interviul (consemnat de Elena Solunea Moise) cu acad. Eugen Simion în calitate de proaspăt membru al Academiei de Științe Morale și Politice a Institutului Franței (al treilea membru român al Academiei Franceze, după istoricul A.D. Xenopol și filosoful logician Athanasie Joja onorat cu acest titlu în data de 15 noiembrie 2004) încheie această revistă impunătoare, reflectând înaltul nivel al vieții academice din România.

Revista **SOCIOLOGICKÉ TEXTY** (*Sociological Papers*) nr. 3/2003 editată de *Sociologický ústav Akademie ved České republiky* (Institutul de Sociologie al Academiei de Științe din Republica Cehă)

este consacrată în întregime cercetării alegerilor din 2002 prin amplul studiu *Pre-election Polls, Election Results and Validity of Measurement before the 2002 Elections* semnat de Martin Kreidl și Tomáš Lebeda.

Textul examinează mai întâi validitatea rezultatelor și a tehnicilor de măsurare folosite de diverse agenții de testare a opiniei publice. Autorii utilizează instrumente statistice avansate urmărind diferențele între agenții. În acest exercițiu este întrebuințat un set standardizat de măsurători de unde reiese că diferențele între rezultatele aplicării testelor reflectă diferențele de calitate a muncii prestate de agenții.

În a doua parte analiza are în vedere criteriul de validitate a instrumentelor întrebuințate pentru obținerea rezultatelor de către agențiile de cercetare respective. Textul este centrat asupra predicțiilor elec-

torale și pe comparația cu rezultatele alegerilor. Concluzia autorilor este că în contextul alegerilor din 2002 din Republica Cehă nu se poate afirma că ar fi existat agenții care s-au înșelat sau au eșuat complet. Observația care se impune este aceea că o agenție serioasă ar trebui să țină cont de criteriile etice și profesionale și să fie pregătită să refuze acele cereri care nu pot fi duse la bun sfârșit în concordanță cu aceste principii.

Un exercițiu necesar, cu valoare de model pentru situațiile electorale din oricare țară civilizată.

Lorena Păvălan Șuparu

Numărul 3, septembrie 2004, volumul 17, al publicației **INNOVATION. THE EUROPEAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE RESEARCH** editate de Interdisciplinary Centre for Comparative Research in the Social Sciences din Viena cuprinde în deschidere un studiu provocator în contextul actual. Sub titlul *Something New in Old Europe? Innovations in EU-Funded Social Research* James Wickham investighează capacitatea programelor de cercetare ale Uniunii Europene de a determina inovații în cercetarea socială europeană pornind de la declarația unui grup al coordonatorilor de proiecte susținute de UE asupra schimbării naturii muncii în Europa. Conform acesteia, proiectele susținute de UE au contribuit la crearea unui spațiu social european pentru cercetătorii europeni, cu prețul consolidării limbii engleze ca *lingua franca* a cercetării sociale europene, în plus au implicat Actori de cercetare eterogeni și s-au orientat spre problemele politice reprezentative pentru o configurație secundă a cunoașterii. Autorul examinează concluzia acestei declarații, în esență aceea că cercetarea socială asupra Europei nu mai este o cercetare comparată și că noul Program UE FP 6 va sublinia

multe din realizările înregistrate prin focalizarea pe definițiile convenționale ale „excelenței” și insistența asupra instrumentelor de cercetare aplicabile la scară mare. Rolf Lidskog și Göran Sundqvist, sub titlul *From Consensus to Credibility: New Challenges for Policy — Relevant Science*, prezintă un exemplu de succes al modului în care oamenii de știință au influențat politica internațională prin crearea de strategii politice: *Convention on Long-range Transboundary Air Pollution* — un caz fericit în care rolul științei s-a reflectat într-un tip specific de reglementare și de negociere. Revista mai cuprinde două interesante analize aplicative, una realizată de Jacques Lolive și Anne Tricot asupra emergenței expertizei în mediul alpin, cealaltă semnată de Steen Leleur și consacrată unei rețele integrate cu atribute de decizie multiplă numită SCOPE (*System for Combined Planning and Evaluation*) care are rolul de a exprima infrastructura inițiativelor politice în decizii complexe asupra mediului. În întregul său, acest număr este relevant pentru ceea ce în Europa Occidentală înseamnă tendințe ale cercetării în științele sociale.

Numărul 4, din octombrie 2004, volumul 25, al **INTERNATIONAL POLITICAL SCIENCE REVIEW**, revista Asociației Internaționale de Științe Politice, fără a fi tematic, este consacrat guvernării în câteva din aspectele sale semnificative. Toate cele cinci studii ale numărului sunt reprezentative pentru evaluarea riguroasă și delimitarea temporală în analiza unor subiecte de acută actualitate. Glenn Sussman realizează trecerea în revistă a dificultăților unei politici eficiente de mediu în SUA — „un actor principal în afacerile globale” — și a cauzelor pentru care în ultimele trei decenii politica globală asupra mediului „nu are nimic de spus” în politica internațională. După Sussman, se impun două concluzii: pe de o parte, factorii de politică internă și nu relațiile interstatuale joacă un rol central în modelarea politicii

globale de mediu a SUA și, pe de altă parte, în situațiile în care sistemul politic al SUA — președintele american, Congresul și diverse organizații — își asumă rolul de lider, această asumare potențează eforturile multilaterale de a promova protecția globală a mediului, după cum situațiile de neasumare a *leadership*-ului stabilesc aceste eforturi. Holger Albrecht și Oliver Schlumberger, într-un studiu dedicat schimbărilor de regim în Orientul Mijlociu, asociază democratizarea în acest spațiu cu o stare demnă de personajele din „Așteptându-l pe Godot”. Autorii caută să elucideze motivele persistenței autoritarismului arab dincolo de „tunelul teologic” prin analiza oscilației sale între liberalizările politice controlate și „deliberalizări” și prin analiza celor „cinci arii de schimbare” responsabile pentru durabi-

litatea lui: legitimarea, elitele, constituirea instituțiilor „imitative“ ale Occidentului, cooptarea intereselor „cât mai largi“ și reacția la influențele străine.

Într-un studiu dedicat conceptului ce sintetizează considerațiile de gen și impactul echității de grup la fiecare nivel al procesului politic: *mainstreaming*, Tahnya Barnett prezintă cazurile Australiei și Irlandei de Nord în privința strategiilor de *mainstreaming* prin intermediul următoarelor variabile: voința politică, alocarea de resurse și metodele de implementare. Tot un studiu aplicat este cel semnat de Bojan Todosijević, care, pe exemplul alegătorului ungur, analizează ponderea în care dispunerea stânga-dreapta îl ajută pe alegător să relaționeze alegerea sa politică de propria preferință politică într-o societate de curând democratizată. În studiul final, Erik Oddvar Eriksen și John Erik Fassum caută să răspundă unei mari probleme în politica europeană: cum poate fi depășit deficitul democratic al UE și cum poate fi realizat un anumit nivel de legitimitate. Autorii examinează „trei

strategii explicite bazate pe trei logici ale integrării politice“, ca soluții la problemele de legitimare ale UE. Prima, bazată pe o noțiune consecvențială de legitimare, concepe o UE lărgită ca formă organizațională ce accentuează cooperarea economică intensificată, fără a semnifica în vreun fel scopuri colective și obligații dincolo de interesele înguste și preferințele statelor membre. Un asemenea tip de organizație, după părerea autorilor, „închide noțiunea de UE într-o asociație cu scopul special de integrare funcțională“. Cea de-a doua strategie concepe UE ca pe o comunitate bazată pe valori, o comunitate ce necesită adâncirea înțelegerii de sine colective. Bazată pe o noțiune procedurală bazată pe drepturi și pe o concepție cosmopolită a democrației, cea de-a treia strategie concepe UE ca pe o federație postnațională cu respect pentru integritatea și demnitatea individuală. Dat fiind că primele două moduri de legitimare, deși puternic dezbătute, au devenit problematice, autorii analizează „robustețea“ ultimei alternative.

INTERNATIONALE POLITIK UND GESELLSCHAFT numărul 4/2004 este un număr consacrat reformelor în lumea arabă, raporturilor dintre Israel și Palestina și unității africane. Dintr-un cuprins amplu și variat semnalăm *Raportul asupra dezvoltării lumii arabe. Imaginarea renașterii arabe* de Nader Fergany, *Femeile în lumea arabă* de Hoda Elsada, o descriere a luptei pentru egalitate și a dinamicii într-o societate în lumea arabă, *Sursele societale ale schimbării în Orientul Mijlociu* de Christian Koch, o analiză a factorului demografic, a creșterii ratei celor titrați și a expansiunii tehnologiei informatizate care împreună forțează elitele să ofere soluții noi pentru populațiile țărilor lor. Obstacolele aflate în fața reformelor democratice sunt examinate în studiul semnat de Eberhard Kienle: *Transformare fără democratizare? Viitorul politic al Egiptului și în cel al lui Richard Jounes: Promovarea democrației europene în Orientul Mijlociu*. Una din marile probleme

ale Orientului Mijlociu, prelungirea stării de conflict și, implicit, nerestabilirea păcii, este abordată sub aspectul evaluării planurilor de pace elaborate pentru Israel și Palestina (Muriel Asseburg, Aqaba, *Geneva, Gaza — abordări ale păcii în Orientul Mijlociu*) și sub aspectul șanselor dezarmării (Rolf Nützenich, *Un Orient Mijlociu fără înarmare în masă. De la utopie la concept*). Specificul perspectivei americane de politică externă și evoluția sa de-a lungul timpului sunt analizate de Jürgen Kocka în studiul *Tradiție și revoluție în politica externă a SUA. Pledoarie pentru o înțelegere istorică și de Andrä Gärber sub titlul Inițiative transatlantice pentru Orientul Mijlociu și Africa de Nord — o agendă „incompletă“*. Considerații asupra procesului de integrare africană sunt sintetizate în studiul *Uniunea africană și noul parteneriat pentru dezvoltarea Africii. Instituții puternice pentru state slabe?* propus de Keith Gottschalk și Siegmund Schmidt.

Gabriela Tănăsescu